

SOMA LİNYİT ANADOLU LİSESİ 2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
11-B SINIFI TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
1. DÖNEM 1. DİNLEME SINAVI SORULARI

14 /10/2024

CEVAP ANAHTARI (100-YÜZ)

PUAN:

ÖMER SEYFETTİN'E AİT “DİYET” ADLI HİKÂYE İLE İLGİLİ OLARAK:

(https://www.youtube.com/watch?v=BCK_lnah5U0)

S.1. Dinlediğiniz hikâyeyi olay örgüsünü göz önünde bulundurarak kronolojik zamana göre kısaca özetleyiniz. (20 p.)

Koca Ali, yaptığı kılıçlarla nam salmış bir demir ustasıdır. Sadece işini yapan, mütevazı bir yaşamı olan, içine kapanık, gizemli bir kişiliğe sahip olan Koca Ali, sadece savaş zamanları ortadan kaybolur, diğer zamanlarını kılıç yapmakla geçirirdi.

Koca Ali, bir gün geç saatlere kadar çalıştıktan sonra yatsı namazı için camiye gitti. Dinlenmek için mesnevi de dinleyen Koca Ali, camiden çıktıktan sonra biraz dolaşmak istedi. Geç vakitte karşısına bekçiler çıktı. Bekçi başı Koca Ali'yi tanıdı ve onu, eve gitmesi için uyardı. Eve geldiğinde kapısını aralık gördü, ancak bunu pek önemsemedi, çünkü evinde değerli bir şey yoktu.

Sabah olunca gece bekçileri kapısını çalıp arama yaptılar. Yerde kan lekeleri ve yeni yüzülmüş bir kuzu derisi buldular. O gece hırsızlık olmuş, bir kuzu ve para keseleri çalınmıştı. Bütün deliller Koca Ali'yi gösteriyordu.

Koca Ali, her ne kadar itiraz etse de hırsızlık yaptığı hükmüne varılarak kolunun kesilmesine karar verildi. Kolunu kurtarmasının tek bir yolu vardı, o da diyetini ödemek. Onu çok seven sipahiler, o yörenin zenginlerinden Hacı Mehmet adlı kasaptan diyeti ödemesini istediler. O da kendisine ömür boyu hizmet etmesi karşılığında Koca Ali'nin diyetini ödedi.

O günden sonra Koca Ali, Hacı Kasap'ın hizmetini görmeye başladı. Gayet titiz, huysuz ve hasis bir kişiliğe sahip olan Hacı Kasap ikide bir verdiği diyeti Koca Ali'nin yüzüne vuruyordu. Koca Ali, Hacı Kasap'ın hakaret, aşağılama ve diyetini başına kakmasına bir hafta dayanabildi. Günlerden cumaydı. Koca Ali, Hacı Kasap'ın hakaret ve aşağılamalarına dayanamadı ve sol kolunu satırla keserek Hacı Kasap'ın önüne attı. O günden sonra, onun vaktiyle geldiği yer gibi, gittiği yeri de kimse öğrenemedi.

(Koca Ali'nin kim olduğu anlatıldıktan sonra iftira atılması, yargılanıp suçlu bulunması, zengin bir kişinin diyet ödemesi, yapılan aşağılama ve hakaretlere dayanamayan Koca Ali'nin kolunu keserek Hacı Kasap'ın önüne atması ve ortadan kaybolması kronolojik olarak anlatılmıştır.)

S.2. Dinlediğiniz hikâyeye ilgili olarak:

A. Hikâyenin tema, konu, türü, dil ve anlatımı hakkında bilgi veriniz. (3+3+3+3=12 p.)

- **TEMA:** İftira, şeriat
- **KONU:** İftiraya uğrayan bir adamın dramı anlatılmaktadır. Şeriatın zararları
- **TÜRÜ:** Olay (Klasik Vaka, Maupassant Tarzı) hikâyesi
- **DİL VE ANLATIM:** Öykü herkesin anlayabileceği açık, yalın ve sade bir Türkçeyle yazılmıştır.

B. Hikâyede ağır basan anlatım türlerinden 2(iki) tanesini yazınız. (Öğretici, açıklayıcı, kanıtlayıcı, tartışmacı, öyküleyici, betimleyici, söyleşmeye bağlı anlatım, mizahi, destansı, ütöpik anlatım vb. gibi) (8 p.)

1. Öyküleyici anlatım
 2. Betimleyici anlatım
 3. Söyleşmeye bağlı anlatım
- (2 doğru anlatım türü 4+4=8 p.)

S.3. Dinlediğiniz hikâyede kullanılan bakış açısını/hikâyenin anlatıcısını belirleyerek bu bakış açısına sahip anlatıcının özelliklerinden 3 (üç) tanesini yazınız. (5+4+3+3=20 p.)

- **ANLATICI:** 3. Kişili anlatım
- **BAKİŞ AÇISI:** İlahi (hâkim) bakış açısı

➤ **ÖZELLİKLERİ:**

1. Anlatıcı olayların içerisinde yer almaz.
2. Anlatıcı olaylara dışarıdan, müdahale etmeden geniş bir perspektiften bakar.
3. Her şeyi bilen bir anlatıcının bakış açısıdır.
4. Anlatıcı kişilerin zihinlerinden geçenleri, geçmişte yaşadıklarını, en gizli mahrem bilgilerini bile bütün ayrıntısı ile bilir.
5. Anlatıcı, olayları anlatır, istediği yerleri özetler.
6. Bu durumda anlatıcı, kahramanlardan daha fazlasını bilir.
7. Anlatıcı olaylara tam olarak hâkim olduğu için olayları yorumlama gücü diğerlerine göre daha güçlüdür.
8. Üçüncü ağızdan anlatım vardır.
9. Yazarın dilini kullanır ve bu sebeple ona “yazar-anlatıcı” da denilir.

S.4. Dinlediğiniz hikâyedeki zaman ve mekân unsurları belirleyerek ile ana karakter/karakterlerin genel özelliklerini kısaca (fiziki ve ruhsal olarak) yazınız. (5+5+10=20 p.)

- **MEKÂN:** Öykü Anadolu'da bir kentte geçer. Koca Ali'nin dükkânı, mescit, tahta köprü olayların geçtiği mekânlardır. Ayrıca öyküde İstanbul, Erzurum ve Konya illerinin adı geçer.
- **ZAMAN:** Öyküde kesin bir zaman dilimi verilmemesine rağmen olayların Osmanlı döneminde geçtiği anlaşılmaktadır. Öyküde ana olay bir hafta içersinde geçmektedir. Buna rağmen geriye dönüşler yapılarak farklı zaman kesitlerinden bahsedilir.
- **KİŞİLER:**
 - **KOCA ALİ:** Çalışmayı seven, iyi kalpli, iftiraya uğrayan genç bir delikanlıdır. Öykünün başkahramanı *Koca Ali* uzun boylu, iri pençeli, kalın pazı, geniş omuzlu bir pehlivandır. Dövdüğü kılıç ve namlularla tanınmış bir demir ustasıdır. Yanına çıracı almaz, kimseyle çok konuşmaz, dükkânından dışarı çıkmaz, durmadan çalışırdı. Bekârdı. Hıssını, akrabası yoktu. Kentin yabancısydı. Kılıçtan, demirden, çelikten, ateşten başka söz bilmez, pazarlığa girişmez, müşteri ne verirse alırdı. Yalnız savaş zamanları ocağı söndürür, dükkânını kilitler, ortadan kaybolur, savaştan sonra ortaya çıkardı.
 - **HACI MEHMET:** Kentin en büyük zengini olduğu halde çok cimri biridir. Kasaptır. Bu adam pek titiz, pek huysuz, oldukça çekilmez biridir. Hiç durmadan söylenir. Cimri olduğu için kendine bir çıracı bile tutmamıştır. Yaptığı iyiliği insanın başına ikide bir kakacak kadar görgüsüzdür.
 - Öyküde adı geçen diğer kişiler; *bekçi başı, bekçiler, sipahiler, yargıç, Budak Bey ve hırsızlardır*. Bu kişiler hakkında ayrıntılı bilgi verilmemiştir.

S.5. Dinlediğiniz hikâyenin anlatıcısı siz olsaydınız hikâyede ne tür değişiklikler yapar özellikle hikâyeyi hangi farklı son ile bitirirdiniz? (Yaratıcı düşünme, hayal gücü, özgünlük, yazım kurallarına, noktalama işaretlerine, sayfa düzenine uygun olarak yazmak da puanlama da etkili olacaktır.) **(20 p.)**

Bu soru tamamen öğrencinin yaratıcı düşünmesine, hayal gücüne, özgün düşünebilme yeteneğine bırakılmıştır. Sorunun puan değerlendirmesi dinlediğini anlama ve hikâyenin ana yapısını, örgüsünü bozmadan yapılacak değişiklikler ve etkileyici üretim faaliyeti göz önünde bulundurularak yapılacaktır. Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uygun olarak yazma puanlamada etkili olacaktır.

- **Yaratıcı düşünme, hayal gücü, özgünlük: 10 p.**
- **Hikâyenin ana eksenini bozmama, genel akışa uygun bir son oluşturabilme: 5 p.**
- **Yazım kuralları, noktalama işaretlerine, sayfa düzenine uyma: 5 p.**

Çaresizlik öğrenilmiştir. Başarılı olmak da öğrenilebilir. Sende sandığından fazlası var! Gelebileceğin en iyi yerde değilsin. Yeni bir hayat için gereken, yeni bir akıldır. Doğru şeyi yapmak için yanlış zaman yoktur. Rüzgârı suçlamayı bırak, yelkenleri kullanmayı öğren! Seyirci koltuğundan sıkıldıysan, sahneye çık. Zirvede her zaman bir kişiye daha yer var. Her şey seninle başlar! Başkaları yapabiliyorsa sen de yaparsın.

HAYATTA YA TOZU DUMANA KATARSIN YA DA TOZU DUMANI YUTARSIN. SEÇİM SENİN!

NOT:

- ✚ Soruların tam ve doğru puan karşılıkları soru yanlarında verilmiştir.
- ✚ Sınavda parçayı dinleme süresi 23 (yirmi üç) dakika; soruları cevaplama süresi 27 (yirmi yedi) dakikadır.
- ✚ Sınav kâğıdının değerlendirmesinde kâğıt düzeni, yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uygunluk doğrudan etkili olacaktır.

Başarılar dilerim.

M. Hakan YILMAZ
Türk Dili ve Edebiyatı Uzman Öğretmeni